

بيان صلاة العيدين

So Bandingan ko Sambayang a Dowa a Boka

(al Khutbah 58)

Ki: Alim Hassanor bin Maka Alapa
al Murshid al Am

al Insan Islamic Assembly of the Philippines

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا، وَأَشْهَدُ أَلَّا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ
وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى يَهْدِيهِ إِلَى
يَوْمِ الدِّينِ وَبَعْدُ:.

فِيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:
قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ.

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastānuhu wa nastagfiruh, wa
na'ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyiāti a'mālinā, man yahdihillāhu
falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa
ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna
Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā
Mohammadin sallallāhu alayhi wa salallama wa alā ālihi wa sahabihi wa
manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Qulnah bitū minhā jamīan fa'immā ya'tiyannakum minnī hudan faman
tabī'a hudāya falā khawfun alayhim wa lā hum yahzanūn (al Baqarah 31).

So langowan a podipodi a go so samporna' a bantog na rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), bantogn tano Skaniyan go mamangni tano ron sa tabang, a go mangni tano Ron sa sapngan Iyan so manga dosa tano, go lomindong

tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) phoon ko manga antiyor o manga ginawa tano, a go so pangararata o manga galbk tano, sa taw a toroon skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), na da' a makadadag on, na sa taw a dadagn iyan na di nka dn mitoon sa salinggogopa iyan a phakatoro' on.

Manga Oripn o Allāh:

So sambayang a dowa a boka (boka sa powasa a go hariraya) na inisogo' o kitab sa minggolalan ko Qur'ān a go so Sunnah a go so kiaompong o manga Muslim, sa miaadn so manga pananakoto' a pkhowa siran sa manga kariyala' iran (a masa a go darpa') na biatal oto o Islam, sa siambi'an iyan sa kariyala' a boka sa powasa a go kariyala' a kakhorban, sa panalamat ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko kathonaya sank'a'i a dowa a simba a manga ala': So kiaphowasa'i ko Ramadhān a go so Hajji sii ko walay o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a sslaan.

Sabnar a miatankd a phoon ko Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Gowani a makaoma sa Madinah na adn ko manga taw ron a dowa a gawii a gii siran on khariyala', na pitharo' o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: *Sabnar a siambian rkano anan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa mapiya a di giyanan, so gawii a kapanombali' a go so gawii a kaboka ko powasa (piakambowat o Ahmad a hadith o Anas).*

Sa di khapakay so kaomani sank'a'i a dowaa kariyala' sa nggolalan sa adnn a salakaw a kariyala' ka datar o kariyala' ko kinimbawaatan ko Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a go so salakaw ron, ka giyanan na kaomani ko nganin a piakanggolalan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), a go kambabago' anan ko agama, a go kasopaka ko Sunnah o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a dato' o manga Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ), a go kapananayan ko manga kafir mlagid o bithowan sa manga kariyala' odi' na manga pananadm odi' na manga gawii antaa ka manga pito gawii odi' na manga ragon, sa langon oto na da sii ko sostonan o Islam, ogaid na pd oto ko manga galbk o jāhiliyyah, a go kasayani ko manga pagtaw a kafir a pd ko manga ingd sa Sdpan a go so salakaw ron, sa pitharo' o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: *Sa taw a mananayan sa isa ka qawm na skaniyan na pd kiran. Go pitharo' iyan a: Mataan a aya mapiya a thothol na so kitab o Allāh, na aya mapiya a toro'an na so toro'an o Mohammad, na aya marata' ko manga btad (ko agama) na so pimbabago ron (bid'ah) a go langowan a pimbago na kadadag (piakambowat i Muslim a hadith o Jābir).*

Pangnin tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a pakiilay niyan rki tano so bnar sa bnar na ibgay niyan rki tano so kaonoti ron, na go pakiilay niyan rkitano so batal na irizki niyan rki tano so kapananggila'i tano ron.

Bithowan so boka sa Īd عيد ka kagiya phkasoy a go giimbalingan oman saragon, a go kagiya ipkhasoy niyan so kapipiya ginawa a go so kasosonor, a go ipmbgay ron o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so kapangalimo' ko manga oripn iyan sii ko oriyan o kiatonaya iran ko kiapangongonotan iran on sa minggolalan sa powasa a go hajji.

Aya dalil ko kianggolalan o sambayang a boka na so katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *Zambayang ka sa pantag ko Kadnan ka a go sombali' ka sa korban (al Kawthar). Go so katharo' iyan a: Sabnar a miakadaag so taw a mizoti (mindiakat) a go kiatadman iyan so ingaran o Kadnan iyan na mizambayang (al A'lā 14-15).*

Go miaadn so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a go so manga khalīfah ko oriyan iyan a tatatapn iran ankoto.

Go sabnar a inisogo' skaniyan o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa taman ko manga babay, sa sonat ko manga babay a kdarpa' iran on a di siran mboborok sa matonog i baw a go di siran ndiditar sa nditarn a phakagawi' odi' na kazalibantog, sabap ko katharo' o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: *Go liyo siran (a manga babay ko sambayang) a di siran thatanos. Sa aawatn iran so manga mama a go: Khaawat o babay a mahahaydh so darpa' a pzambayangan (piagayonan o dowa a Imām). Pitharo' o Ummu Atiyyah a: Miaadn kami a pzogo'on kami a kaliyo ami ko gawii a boka, sa taman sa phliyo so raga phoon ko bilik iyan, a go phliyo so babay a mahahaydh siran sa sii siran ko talikhodan o manga taw, sa pthakbir siran ko kapthakbir o maga mama. A go pphamangni siran sabap ko pangni ran a manga mama, sa aarapn iran so barakah ankoto a gawii a go so kasoti niyan (piagayonan o dowa a Imām).*

So kaliyo ko kapzambayang sa boka a go so katonaya ko sambayang a boka sii sankanan a bontal iyan a kasasaksian o kalankapan a pagtaw na madadalm on so kapphayaga ko manga tanda' o Islam sa skaniyan na pd ko manga tagota'o o agama a mapayag.

Sa aya paganay a sambayang a kazambayangan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko boka sa powasa na sii ko ragon a ika dowa ko Hijrah, sa tatap dn a lalalayonn iyan oto sa taman sa gianatan iyan so doniya a sii rkaniyan so limo' Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

Sa miatatap on so manga Muslim sa giimplapilapis, ko apo' a go so salono' iyan, sa o adn a magak on a manga taw a miatarotop iran so manga sarat iyan na garobatn siran o dato' a Muslim sabap sa inibagak iran so mapayag a tanda' o Agama a datar o kapagbang.

Sa aya mada'it na tonayin so sambayang a boka sii ko landap a lopa' a madaya ko ingd ka kagiya so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na gii niyan zambayangan so dowa a boka sii ko darpa' a maolad ko pinto' a Madinah, sa miakapoon ko Abū Saīd a: *Miaadn so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a phliyo ko boka sa powasa a go so hariraya sii ko giizambayangan a landap a lopa (al musallā) (piagayonan o dowa a Imām).*

Da on mitogalin o ba niyan pizambayangi sii ko masjid sa da' a sndod, a go kagiya so kaliyo ko landap a lopa' na mala' a rarad iyan ko kikhalkn ko Islam a go so manga Muslim, a go mapayag a tanda' o agama, a go da' a margn roo sabap ko di niyan kapkhasokasoy sa magaan, sa sopak ko jumu'at, inonta bo' sa Makkah ka mataan a sii dn pzambayangi sa al Masjid al Harām.

Phanagipoon so sambayang a boka amay ka miporo' so alongan sa dianka' a dran a bankaw, ka giyoto i masa a gii ron kazambayangi o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa phamts so waqto niyan sa taman ko kapolid o alongan.

Na amay ka da katokawi so boka inonta ko oriyen o kiapolid o alongan na kapzambayangan iran ko kapita iyan sa khabayadan iran, sabap ko pianothol o Abū Umayr bin Anas a miakapoon sa babo' iyan a pd ko manga Ansar a pitharo' iran a: *Kiasapngan rkami so olan o Shawwāl sa kiapitaan kami a giiphopowasa na miakaoma a komokoda' sii ko kaposan o dawndaw, na pizaksian iran a miailay ran so olan kaga'i, na inisogo' o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko manga taw a kaboka iran ko alongan iran sa mliyo siran mapita ko kapzambayang iran sa boka (pianothol o Ahmad, Abu Daud, a go so ad Dāraqutni a go piakapiya niyan, a go piakapiya skaniyan a sagorompong a pd ko khilalangag sa hadith).* Na opama ka thonaya so boka ko oriyen o kapolid o alongan na di taakirn o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sii ko mapita', a go kagiya so sambayang a boka na piakanggolalan on so kathimotimo' a lankap sa paliyogat a kaonaan skaniyan a masa a khaparo ron so manga taw sa kapakapagiyasa' iran ko kapzambayang iran on.

Go sonat a kabalagaan so sambayang a boka sa hariraya sa pakaorin so sambayang a boka sa powasa, sabap ko pianothol o as Shāfiī a hadith a *mursal* a so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na pizoratan iyan so Amr bin Hazm sa: *Kabalaga inka so boka sa hariraya na pakaori nka so boka sa powasa sa pakatadm anka so manga taw, a go kagiya an makaolad so waqto o kapanombali' sa nggolalan ko kakabalaga'i ko sambayang ko adh'hā, a go an makablang so waqto ko kipliyon ko manga fitrā ko da pn kapakazambayang sa boka sa powasa.*

Go sonat a kakan iyan sa onga a korma (tamr) ko da niyan pn kaliyo ko sambayang a boka sa powasa, a go di koman ko gawii a kakhorban (hariraya) sa taman sa di makazambayang, sabap ko katharo' o Buraydah a: *Miaadn so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a di mliyo ko gawii a boka sa powasa sa taman sa di makaboka (makakan) a go di khan ko gawii a kakhorban (adh'hā) sa taman sa di makazambayang (pianothol o Ahmad a go so salakaw ron).*

Pitharo' o as Sahykh Taqiyuddīn a: Gowani a pakaonaan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so sambayang san ko kasombali' ko katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *Na zambayang ka sa pantag ko Kadnan ka a go sombali' ka (sa binatang a korban) (al Kawthar 2).* Go piakaona niyan so kazoti (kandiakat sa fitrā) sii ko sambayang ko katharo' iyan a: *Sabnar a miakadaag so taw a mizoti' (miphitra) a go kiatadman iyan so Kadnan iyan na mizambayang (al A'lā 14-15).* Na miaadn so Sunnah a so sadqah (fitra') na sii ko da pn so sambayang sii ko boka sa powasa, na so kasombali' na sii ko oriyān o sambayang sii ko boka sa hariraya.

Go sonat so kapangabalaga sii ko kaliyo ko kapzambayang sa boka ka an maparo a kapakaobay niyan ko imām a go maparoli niyan so kalbihan o kanayaw sa sambayang na phakadaki so balas iyan.

Go sonat a kathanos o Muslim ko kapzambayang iyan sa boka sa nditarn iyan so lbi a mapiya ko nditarn iyan sabap ko hadith o Jābir a: *Miaadn a adn a nditarn o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a jubbah a gii niyan nditarn ko dowa a boka a go sii ko alongan a jumu'at (pianothol o Ibn Khuzaymah sii ko Sahih iyan).* (so Jubbah na nditarn o manga Arab a iphlapis ko nditarn a pmbthowan o mranaw sa kimon).

Go miakapoon ko Ibn Umar a miaadn skaniyan a giinditar sii ko dowa a boka ko lbi a mapiya ko nditarn iyan (pianothol o al Bayhaqī sa sanday a mapiya).

Isasarat ko sambayang a boka so kapakaiingd sa so manga taw a pzambayang sa boka na makaiingd siran a go khibabaling siran ko manga walay a tatap sa datar o kisasaratn on ko alongan a Jumu'at, sa di phakatindgn so sambayang a boka inonta a datar o kaphakatindga ko sambayang a jumu'at ka kagiya so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na kiatabowan iyan so boka ko hajji iyan, na da niyan zambayang, sa datar oto mambo so manga khalīfah niyan ko oriyān iyan.

So sambayang a boka na dowa rakaat ko onaan o khutbah sabap ko katharo' o Ibn Umar a: *Miaadn so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a go so Abū*

Bakr a go so Umar a go so Uthmān sa gii ran zambayangan so dowa a boka ko da pn so khutbah (piagayonan o dowa a Imām).

Go sabnar a lomiankap so Sunnah sankoto, a go giyoto i tindg o kalangkapan ko manga tata'o, pitharo' o at Tirmidī a: *Aya kianggalbka on sii ko manga tata'o a pd ko manga sahābah o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a go so salakaw kiran, na so sambayang a dowa a boka na onaan o khutbah).*

Aya hikmah ko kiapakaoriya ko khutbah ko sambayang a boka a go so kiapakaonaa on ko sambayang a Jumu'at na so khutbah ko jumu'at na sarat o sambayang, na so sarat na maphakaona a di so sasaratan on, sa sopak ko khutbah ko boka a skaniyan na sonat.

So sambayang a dowa a boka na dowa rakaat ko kiaopakat o manga Muslim, go sii ko dowa a Sahīh a go so salakaw ron a phoon ko Ibn Abbās a: *So Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na mizambayang sa boka sa powasa sa dowa rakaat sa da zambayang ko onaan iran a dowa a go da sii ko oriyan iyan, sa pitharo' o Umar a: So sambayang a boka sa powasa a go hariraya na dowa rakaat, a tarotop a da makasar sa minggolalan ko katharo' o Nabī niyo, a go sabnar a miaola so taw a mangan-tang sa di bnar, (pianothol skaniyan o Ahmad a go so salakaw ron).*

Di pakapnggolalann ko sambayang a boka so bang a go da pn a kakamat on, sabap ko pianothol i Muslim a miakapoon ko Jābir a: *Mizambayang ako a pd akn so Nabī sa kna' o ba miakaisa a go kna' o ba miakadowa sa mianagipoon ko sambayang ko da pn so khutbah sa da a bang on a go da' a qamat on.*

Thakbir ko rakaat a paganay ko oriyan o takbīr a ihrām a go so istiftāh استفتاح a go sii ko onaan o kapagudubillāh sa masoln a go so kabitiya' sa pito a manga takbīr: Go so takbir a ihrām na rokon a wajib so kaadn iyan ka di pnggolalan so sambayang a da on, na so salakaw ron a manga takbir na sonat.

Oriyan iyan na mbatiyaan iyan so dowaa a kalka' (istiftāh) استفتاح ka so isitiftāh na sii ko poonan o sambayang, oriyan iyan na ithalingoma niyan so manga takbir a nm, oriyan iyan na phagudubillāh ko oriyan o takbīr a ika nm, ka kagiya so kapagudubillāh na pantag ko kambatiya' oriyan iyan na matiya sa al Fātihah.

Go thakbīr ko rakaat a ika dowa ko da niyan pn kapakabatiya', sa lima a manga takbīr a salakaw ko takbir a katogalin, sabap ko pianothol o Ahmad a phoon ko Amr bin Shuayb a phoon ki ama iyan a phoon ki ama iyan a dato' a: *So Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na tomiakbir sii sa boka sa sapolo' a*

go dowa a takbir a: pito ko paganay na lima ko ika dowa, sa so kiasanday niyan na mapiya.

Go pianothol so salakaw roo sii ko bilangan o katakbig, sa pitharo' o Imām Ahmad a inikalimo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: Miakambidabida so manga sahābah o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sii ko katakbig sa langon dn oto na khapakay.

Sa ipphoro' iyan a lima niyan oman tomakbig, ka kagiya so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na ipphoro' iyan a mbala' a lima niyan ko oman tomakbig.

Go sonat a katharo'a niyan ko pagltan o oman i dowa a takbīr so: *Allahu akbar kabira, wal hamdulillahi kathira, wa subhanallahi bukratan wa asila, wa sallallahu ala Mohammadin an Nabiyyi wa alihi wa sallama tasliman kathirā*, اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا , وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا , وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا Inizaan akn so Ibn Mas'ūd o antonaa i gii niyan tharo'on ko oriyān o manga takbig ko boka? Na pitharo' iyan a: pmbantogn iyan so Allāh, a go pphodin iyan, a go pzalawatan iyan so Nabī (piakambowat o al Bayhaqī so sanday niyan a phoon ko Ibn Mas'ūd sa katharo' a go galbk.

Sa pitharo' o Abū Hudayfah a: *Bnar so Abū Abdirrahmān.*

Sa amay ka adn a itiligoma niyan a tasbīh a salakaw roo, na da' a marata on, ka kagiya da' a missnggay ron a dowaa a matndō'.

- Na amay ka zanka ko kadakl o manga takbig iyan na panagombalaya niyan ko pthana' on a pamikiran iyan a skaniyan so maito' on.

- Amay ka kialipatan iyan so katakbig a sobra sa taman sa miakaphoon matiya na miada ankoto a takbig ka kagiya sonat a miada so darpa' iyan.

- Go datar oto amay ka raotn o ma'mūm so imām ko oriyān o kiapakaphoon iyan matiya', sa da skaniyan makatakbig odi' na riaot iyan a romoroko', na aya bo a khitakbig iyan na so takbig a ihrām oriyān iyan na mroko', sa di niyan dn mapnggalbk so kabayadi ko takbīr.

- So sambayang a boka na dowa rakaat a phakatanogn on o imām so batiya' iyan, sabap ko katharo' o Ibn Umar a: *Miaadn so Nabī ﷺ a pphakatanogn iyan so batiya' sii ko dowa a boka a go sii ko sambayang a kapangni sa oran (pianothol o ad Daraqutnī).*

Go sabnar a miaompong roo so manga ulama, a go initogalin o miakasalono' a phoon ko miangaona, a go miatatap so gii ron kanggalbka o manga Muslim.

Go pmbatiyaan iyan sii ko rakaat a paganay ko oriyān o al Fātihah so *Sabbihis marabbikal a'lā*, go pmbatiyaan iyan ko rakaat a ika dowa so *al Gāshiyah*, sabap ko katharo' o Samurah a so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na pmbatiyaan iyan sii ko dowa a boka so sūrah *al A'lā* a go so sūrah *al Gāshiyah* (pianothol o Ahmad),

Odi' na batiyaan iyan ko paganay so sūrah *Qāf*, na sii ko ika dowa so sūrah *al Qamar*, sabap ko matatago' ko Sahīh o Muslim a go so as Sunan a go so salakaw ron a: So Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na pmbatiyaan iyan so *surah Qāf*, a go so *al Qamar*.

Pitharo' o Shaykh ko Islam a so Ibn Taymiyyah a: Apiya antonaa i mbatiyaan iyan a ayat na khapakay, sa datar o kakhapakay o kabatiyaa ko datar iyan ko manga sambayang, ogaid na o batiyaa niyan so *surah Qāf* a go so *al Qamar* a go so datar oto a miatoon ko hadith na maadn a mapiya. Sa miaadn so kapmbatiyaa niyan sii ko manga kalilimod a manga ala' ko manga sūrah a makararankom sa kapakaisaisaa ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so kasogo' a go so kasapar a go so poonan a go so khandodan a go so thotholan ko manga Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a go so manga pagtaw iran a go so minitana' kiran a manga siksa' ko kiapakambokhag iran a go so kiasanka' iran, a go so thotholan ko taw a miaratiaya kiran a go so miakowa iran a pd sa kapakaapas a go kapakasarig.

Na amay ka zalam ko sambayang na mangosiyat sa dowa a wasiyat sa magontod ko pagltan iran a dowa, sabap ko pianothol o Ubaydullāh bin Ubaydillāhi bin Utbah a: *Aya sonat na so kapangutbah o imām sii ko dowa a boka sa dowa a khutbah, sa gintasn iyan siran sa nggolalan sa kaontod (pianothol o as Shāfīi).*

Go sii ko Ibn Mājah a phoon ko Jābir a: *Miangosiyat a tomitindg, oriyān iyan na miontod sa kaontod oriyān iyan na tominindg.*

Go sii ko Sahīh a go so salakaw ron a: *Inonaan iyan so sambayang ko da pn so khutbah, oriyān iyan na tominindg a komakapt ko bilal, na inisogo' iyan so kikalkn ko Allāh a go inisogo' iyan so kaonoti ron... (piakambowat i Muslim a hadith o Bilāl).*

Go sii ko Muslim a: Oriyan iyan na mbnkas ko sambayang na tomindg ko maaadap o manga taw a so manga taw na moontod siran ko manga saaf iran,

Sa sagoon iyan siran sii ko khutabh a boka sa powasa sii ko kiliyon iran ko sadaqa a fitrā, a go payagn iyan kiran so manga kokoman iyan, ko manga dianka' iyan a go so waqto a kimbagan on a go so soson a imbgay a fitrā.

Sa phangoyatan iyan siran ko khutbah ko boka sa hariraya sii ko kasombali' sa korban, sa payagn iyan kiran so manga kokoman iyan, ka kagiya so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na inaloy niyan ko khutbah a adh'hā so kadaklan ko manga kokoman iyan.

Sa datar anan a madait ko manga khatīb a katinsa iran ko manga khutbah iran sii ko manga masa, sa payagn iran ko manga taw so miapatot a payagn a so domadait ko oman i masa ko oriyon o kipangosiyatn ko kikalkn ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so kapamando' a go so kapamakataadm, balabaw sankā'i a manga kalilimod a manga ala' a go manga katitimo' a mapiya, sa mabaloy so khutbah a marankom iyan so nganin a phakanggay a gona ko pphamakin'g sa maphakatadm iyan so makalilipat a go maphangnda'o niyan so da' a mng iyan.

Go pd ko manga kokoman o sambayang a boka a makrūh so kazonat ko onaan iyan a go sii ko oriyon iyan ko darpa' iyan, sa taman sa mablag iyan so darpa' a pizambayangan (al Musallā المصلى) sabap o katharo' o Ibn Abbās a: *Mizambayang so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa gawii a boka sa dowa rakaat sa da zambayang ko onaan iran a go da pn ko oriyon iran (piagayonan), a go kagiya an di maphamikir i ba adn a sonat iyan a rātibah ko onaan iyan antaa ka sii ko oriyon iyan.*

Pitharo' o Imām Ahmad a: *So manga taw sa Madinah na di siran pzonat ko onaan iyan a go di pn ko oriyon iyan.*

Go pitharo' o az Zuhri a: Da'a mian'g akn a isa bo' a pd ko manga ulama ami a phagalowin iyan a ba adn ko miangaoona anka'i a pagtaw i ba giizambayang ko onaan ankoto a sambayang (a boka) a go da pn ko oriyon iyan, sa miaadn so Ibn Mas'ūd a go so Hudayfah a ipzapar iran ko manga taw so kazambayang ko onaan iyan.

Na amay ka makakasoy ko walay niyan, na da' a marata' a kazambayang iyan on, sabap ko miapanothol o Ahmad a go so salakaw ron a: *So Nabī ﷺ na igira mailing ko walay niyan phoon ko boka na zambayang sa dowa a rakaat (piakambowat o Abdurrazāq).*

Go khasonat ko taw a miapapas on so sambayang a boka odi' na miapapas on so sabagi' on a kabayadi niyan on ko ropaan iyan, sa zambayangan iyan a dowa rakaat a go so manga takbir iyan ko oman

tomindg ka kagiya so kabayad (قضاء 'قضاء) na khadatar iyan so katonay (أداء 'أداء), a go so kalalankap o katharo' o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: *Sa riaot iyo ron na zambayangi niyo na so miapapas rkano ron na tarotopa niyo.*

Sa amay ka adn a miapapas on a isa a rakaat a pd iyan so imām na ganapa niyan a rakaat a isa ko kapakazalam o imām.

Amay ka miakaoma a so imām na gii mangutbah na ontod ko kapamakin'g ko khutbah, na amay ka mapasad so khutbah na zambayangi niyan so boka sa pnggolalan sa kabayad, sa da' a marata' a kabayad iyan a tinanggisa antaa ka adn a pd iyan a sagorompong.

Sonat ko dowa a boka so katakbig a mamantk التكبیر المرسل: A giyoto so di misasankot sa waqto, sa iphoro' iyan so sowara niyan, inonta so babay ka di niyan maphakatanog, sa makaphanakbig ko kagagawii nan ko dowa a boka, a go sii ko ika sapolo' ko Dul Hijjah, sabap ko katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *Go tarotopa iran so bilangan a go pmaslaa iran so Allāh (tharo'a iran so Allāhu Akbar) sii ko kiatoro'a niyan kiran (al Baqarah 185), sa phakatanogn iyan so takbir sii ko manga walay a go sii ko manga padian a go so manga masjid a go sii sa langowan a darpa' a khapakay ron so kaaloya on ko ingaran o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go phakatanogn iyan sii ko kaphliyo niyan ko kazong iyan ko pzambayangan ko boka, sabap ko piakambowat o ad Dāraqutnī a go so salakaw ron a phoon ko Ibn Umar a: Mataan a skaniyan na miaadn a igira miapita' ko gawii a boka sa powasa a go so boka sa hariraya na pphakatanogn iyan so takbir sa taman sa makaoma ko pzambayangan, sa pthakbig dn sa taman sa makaoma so imām. Go sii ko Sahīh na: Miaadn kami a pzogoon kami a kapakaliyowa mi ko manga babay a khikakayl (haydh) sa pthakbig siran a manga babay ko kapthakbig o manga mama, a go sii ko Muslim na: Pthakbig siran a manga babay a pd o manga taw, a skaniyan na mala' a sonat sabap ko kadadalm on o kapphayaga ko manga tanda' o Islam.*

So katakbig ko boka sa powasa na babagr, sabap ko katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *Go tarotopa iran so bilangan, a go pmaslaa iran so Allāh ko kiatoro'a niyan kiran (al Baqarah 185). Sa skaniyan sankanan a boka na mababagr on, ka kagiya so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na inisogo' iyan.*

Go phamagoman so boka sa hariraya ko kisosogo'on ko katakbig a misasankot on, a skaniyan so takbig a so piakanggolalan a phakatondog ko oman i sambayang a paralo sa sagorompong, sa ndingil so imam sii ko manga ma'mum oriyan iyan na thakbig sa thakbig siran mambo, sabap ko pianothol o ad Daraqutni a go so Ibn Abi Shaybah a go so salakaw kiran a pd ko hadith o Jabir a: *Miaadn so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a igira*

miakazambayang sa Zobo ko kapitaan ko Arafah na tharoon iyan so: Allāhu Akbar.

Sa phanagipoon so takbīr a misasankot sii ko manga talikhodan o manga sambayang.

Aya sifat o takbir na so katharo'a niyan ko: *Allāhu Akbar. Allāhu Akbar, Lāilāha illallāhu wallāhu akbar, Allāhu Akbar wa lillāhil hamd.*

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ.

Da a marata' ko kasmanga ko manga taw o sabagi' kiran ko sabaad, sa tharo'on iyan ko pd iyan a: *Tarimaan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii rkami a go sii rkano*

تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنَّا وَمِنْكُمْ .

Pitharo' o Shaykh ko Islam a so Ibn Taymiyyah a: Miapanothol a miakapoon sa sabagi' ko manga sahābah a miaadn siran a gii ran oto nggolawlaan, sa pipharo to o manga imām a datar o Imām Ahmad a go so salakaw ron.

Aya mapipikir ko kasmang na so kanggiginawa'i a go so kapayaga ko kapipiya ginawa.

Go pitharo' o Imām Ahmad a: Di ako ron phangona ogaid na o pagona'i ako ron o pd akn na zambagn akn.

Sabap sa so kasmbaga ko smang na wajib, na so pman so kapagona ko kasmang na kna' o ba sonat a isosogo', a go kna' pman o ba isasapar, a go da' a marata' ko kapagamong ko kasmang. So Allāh ﷻ i Lbi a Mata' o.

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ
فَاسْتَغْفِرُوهُ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kulli dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.